

Stanowisko
Zarządu Związku Miast Polskich
w sprawie
funkcjonowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego jest narzędziem budowania dla dobra wspólnego relacji między rządem a reprezentacją zdecentralizowanej części państwa – samorządem terytorialnym. Stanowi szczególny dorobek polskiej reformy ustrojowej, będąc rozwiązaniem unikalnym w skali Europy.

W większości doraźnych spraw, które są przedmiotem prac najpierw zespołów roboczych, a potem samej Komisji, uzyskujemy pozytywny efekt, którym jest uzgodnienie projektów ustaw lub rozporządzeń. Wielki wkład w te, często żmudne i czasochłonne prace, wnoszą wielu przedstawicieli resortów oraz liczni przedstawiciele gmin, miast, powiatów i województw samorządowych.

Problemem są jednak nieliczne, ale najistotniejsze dla samorządu sprawy, zwłaszcza podejmowane przez rządy w ramach kampanii lub akcji politycznych, często w kontekście ideologicznym, co powoduje, że strona samorządowa, uwzględniając praktyczne skutki takich projektów dla JST, opiniuje je negatywnie. Dziedzinami, w których taka sytuacja występuje, są od lat: edukacja i finanse samorządowe. Strona rządowa korzysta w takich sytuacjach z drogi sejmowej: zgłaszany jest projekt poselski, który nie podlega ocenie Komisji Wspólnej.

Jednak najważniejsza jest atmosfera wzajemnych relacji między stronami Komisji, która w ostatnich dwóch kadencjach uległa znacznemu pogorszeniu. Polityka centralizacji państwa, prowadzona przez rząd, a także niesprawiedliwa akcja równoważenia rozwoju poprzez wspieranie obszarów wiejskich kosztem miast, doprowadziły do znacznego pogorszenia tej atmosfery. Niektórzy ministrowie okazywali wprost swoje lekceważenie dla przedstawicieli organizacji samorządowych, często zarzucając nam opozycyjność polityczną, podczas gdy nasze argumenty zawsze były merytoryczne.

Wyrażamy nadzieję, że w nowej kadencji to się zmieni: w pracy Komisji zostanie przywrócone konstruktywne partnerstwo, a cała Komisja uzyska realne wsparcie w Narodowym Instytucie Samorządu Terytorialnego, który całkowicie zawiódł nadzieje, jakie były w nim pokładane przez jego twórców.

W tym celu oczekujemy:

- 1) nowelizacji ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej, w tym objęcia obowiązkowym opiniowaniem przez Komisję projektów poselskich oraz adekwatne do zakresu prac, stabilne finansowanie Komisji, w tym prac strony samorządowej (na przykład analogicznie jak strony społecznej w radzie Dialogu Społecznego),
- 2) powołania – zgodnie z pierwotnym planem – Rady Programowej NIST, w której połowa miejsc przypadnie przedstawicielom ogólnopolskich organizacji samorządowych,
- 3) wprowadzenie wymogu pozytywnej opinii Komisji Wspólnej dla kandydata na dyrektora NIST.

Wrocław, 28 listopada 2023